

လာ - အဲဒါဖြူဖိလ်, ပျာကူညီသုကူညီဘဉ် လာဟီဒ်ခိဒ်ဘီမုာ်ပျာထူလံးဖိခွဲးယာ်

ကညီဒူဖိသဝီဖိလအအိတ်ဝဲဆိးဝဲကစာ်ခံကလိလိ ဝဲကီီသူလု (ကညီကီီဝဲဒ်) အပူသုတဖဉ် ကီးသုဝဲဒဉ်မိ လုဟ်လံာ်တၢ်ပတၢ်ပြးဟီဒ်ခိဒ်ကပံာ်အကွၢ်အဂီု လအဘဉ်တၢ်သုဉ်ညါအိဒ်အမုာ် “ကို” န့ဉ်လိ. ထံလိကီီပူတၢ်ဒုးတၢ် ယု, တၢ်ယုာ်မုာ်ဖျိး, ဒီးပယီသုးမုာ်သံဉ်ဘိတၢ်ဟံးန့ဉ်ပတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ လအမတုာ်အသးလအဆံဉ်န့ဉ်တဖဉ် မတံာ် တာ်ဝဲဒဉ် “ကို” တၢ်ဖဲးတၢ်မအလုာ်အလၢဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်မုာ်န့ဉ်လိ. တၢ်တၢ်တၢ်ဒ်အံသုဉ်တဖဉ်မုာ်အိဉ်ထီဉ်ဘဉ်ဆဉ်, ကတီအံ ကညီဒူဖိသဝီဖိသုဉ်တဖဉ်ဒုးမုာ်ဂးထီဉ်က့ “ကို” ဇီအမုာ်တၢ်ပတၢ်ပြးန့ဆဉ်တၢ်အိဉ်ယၢကျိကျဲတခါလအပဉ်ယုဉ်တၢ် ကိးမံကိးကပု ဒီးလအဒီးသန့ထီဉ်အသးလအလိာ်ကဝီပုတတၢ်မအကွၢ်အဂီုတခါအသိးန့ဉ်လိ.

တၢ်ဒုးတၢ်ယု, တၢ်ယုာ်မုာ်ဖျိး, ဒီးသုးမုာ်သံဉ်ဘိတၢ်ဟံးန့ဉ်ပတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲ

“ပမုာ်အိဉ်လၢတၢ်မတၢ်ပတၢ်တၢ်ခးခဲအံဘဉ်ဆဉ်, ယကရိာ်ဖျိဉ်က့ဒူဖိသဝီဖိသုဉ်တဖဉ်တပူဃီတန့ဉ်ဘဉ် မုာ်လၢအဝဲသုဉ်အိဉ်ဒီးဒီးတၢ်ပျာတၢ်ဖုးအယီန့ဉ်လိ. လၢတၢ်န့ဉ်အယီ, ပကမပျါထီဉ်က့ပတၢ်ဒုဉ်တၢ်ထုဒီးလုာ်လၢထုသန့တၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်ကသုဒ်လဲဉ်” စီရုခဉ် (ထံဖိကီီကစာ်လၢကနဲမုာ်အသဝီ) လၢဖုဉ်တြုအါရံ ၁၂ သီ, ၂၀၁၇ နံဉ်

ကီီသူလုကစာ်ခံကလိလိတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲသုဉ်တဖဉ် ဘဉ်ကွၢ်ဆဉ်မဲာ်ဒီးတၢ်ဟးဂုဉ်ဟးဂီုခိဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယုစးထီဉ် လၢ (၁၉၅၀) နံဉ်ဆံဉ်ဖျိဉ်လံလံ, ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယုသုဉ်တဖဉ်ဆုဉ်ထီဉ်အါထီဉ်ဝဲ (၁၉၇၀) နံဉ်ဆံဉ်ဖျိဉ်တုဖဲ (၂၀၀၀) နံဉ်ဆံ ဖျိဉ် ခိဖျိပယီသုးမိစီရိအတၢ်ဒုးကျဲလအမုာ် “တၢ်လွံာ်တၢ်သန့” အယီန့ဉ်လိ. ဝဲတၢ်ဒုးရဲဉ်ကျဲဒ်အံအဆၢကတီ, ပယီ သုးဖိသံဉ်ဖိသုဉ်တဖဉ် မအမနးတၢ်အကလုာ်ကလုာ် ဒီးတၢ်လအပဉ်ယုဉ်မုာ် မုဉ်ခါသ့ဉ်ထံဖဲညဉ်တၢ်မဆုဉ်မစိး, တၢ် မပယုဆါတၢ်, တၢ်မဆုဉ်မတၢ်, တၢ်မသံမဝီကမုာ်, ဒီးတၢ်မဟးဂီုကွံာ်ဒူသဝီသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လိ. ဇီန့ဉ်အသိး, ပယီသုး သုဉ်တဖဉ် တုထီဉ်အသုးကလၢကံာ်ကျဲလၢကညီဟီဒ်ကဝီတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲသုဉ်တဖဉ်အပူ လအဘျးစလိာ်အသးဒီးအသုး ကျဲမုာ်ကျဲဘိသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လိ.

ပယီသုးကလးလအိၣ်ဆီလီအသးဖဲ ကီၣ်သ့ၣ်ဂ့ၣ်

တၢ်မတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဖဲ (၂၀၁၂) နံၣ်ဒီး (၂၀၁၅) နံၣ်အပူၤအတူၤအဆၢကတီၢ် ပယီသုးမ့ၢ်အတၢ်ဟံးန့ၢ်ပၤကညီဖိဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် တဆံးလီၤစ့ၤလီၤဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဖဲ (၂၀၁၇) နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ် ပယီသုးကလးတစ့ၤန့ၣ် (၇၈) ဖျၢၣ် ဘၣ်တၢ်ဆီလီၤအီၤဖဲမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်တဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိပယီသုးကလးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ဆီလီၤအသးဖဲ “ကီၢ်” ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤအယီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မတၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ်ဒီးဒုးမုၢ်ဒုးဂဲၤထီၣ်က့ၤ “ကီၢ်” တၢ်ပတၢ်ပြးသန့ၤလၢကီၢ်သုးလုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်မတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဘၣ်ဆၣ်, ကညီဖူဖိသဝီဖိအါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢကက့ၤအိၣ်ဆိး (မ့) ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်က့ၤတၢ်ဖဲအဘူးဒီးပယီသုးကလး (မ့) ကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိလၢအခိၣ်ကတၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်ထွဲဒီးပယီသုးအတၢ်မၤအၢမၤသီလၢအပူၤကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်လီၤတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဘၣ်က့ၤပယီသုးဖိသံၣ်ဖိလၢကညီဖူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အကျါ ဒီးတကတီၢ်ပီၤ ပယီသုးအတၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤဖဲအပူၤကွံာ်ခိဖျိတၢ်မၤသံကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးဆူၣ်ထီၣ်ဖူဖိသဝီဖိသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စံာ်လီၤပျဲလီၤ, ဇူသဝီ, ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအလီၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်လီၤပီၤ ဃီၤပးဝဲဒၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဝါတနီၤနီၤဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးဒီးပာ်တၢ်ကွံာ်အဝဲသ့ၣ်မိၢ်ပာ်ဖဲဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ အါန့ၣ်ဒီးအနံၣ် (၄၀) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးတၢ်ယၢဒီးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးသ့ၣ်တဖၣ် မဆံးလီၤစ့ၤလီၤ (မၤစၢ်လီၤ) ကွံာ်ဖူဖိသဝီဖိအတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ် လၢတၢ်ကွံာ်ထွဲကဟုကယၢက့ၤ “ကီၢ်” တၢ်ဖံးတၢ်မၤအလုၢ်အလၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “ကီၢ်” တၢ်မၤအလုၢ်လၢဒီးမူးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အါတက့ၢ်တၢ်မၤအီၤသ့ၣ်ထဲလၢ ဖူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအမိၢ်ပာ်ဖဲဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိပယီသုးမ့ၢ်သံၣ်ဘိအတၢ်ဆီလီၤသးလၢတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအလီၤအကျဲအါတီၤအပူၤ (မ့) အကပိာ်ကပၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ, ကညီဖိအလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤလၢကလီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလုၢ်လၢထုသန့ၤအိၣ်ဝဲအသိး, ဘျီၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအက့ၢ်အဂီၢ်တခါလၢ တၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်လုၢ်တၢ်လၢအမူးဒီးထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ပတၢ်ပြးလၢ “ကီၢ်” တဘျီစုၣ်စုၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်ကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးယံာ်ယံာ်ထၢထၢစ့ၢ်ကီး မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤတၢ်တၢ်ဝဲဒၣ် “ကီၢ်” ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအသးခိဖျိတၢ်မၤလီၤပြီၤလီၤပြါက့ၤလီၤကဝီၤဖူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဒုသဝီဖိလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်, လၢအပၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးသုးဖိသံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ဒီးမၤကမၣ်လုၢ်လၢထုသန့ၤအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအမ့ၢ် တၢ်ဒီသအက့ၤသ့ၣ်ပုၤဝဲပုၤဒီးတၢ်မၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုၢ်လၢအကၤသ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁ KPSN [Karen Peace Support Network], 2018. “The Nightmare Returns: Karen Hopes for Peace and Stability Dashed by Burma Army’s Actions.” <http://kesan.asia/wp-content/uploads/2018/The-Nightmare-Returns-English-version.pdf>

လၢတၢ်ကကူအိၣ်ဆိးဘၣ်ကလၢအဝဲသ့ၣ်အဖူသဝီဖိပီလီၤ, မၤဂ့ၤထီၣ်ကကူအစံၣ်လီၤပျဲလီၤ, သ့ၣ်ထီၣ်ကလၢလၢ လၢထူသနူတၢ်ပတၢ်ဆၢအကူအကီၤ, ဒီးကတဲၣ်ကတီၤကဒါကတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအလီၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ကညီဖူဖီသဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤနီၢ်နီၢ်တခါမ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်ဒီးတၢ်မၤကတၢ်ကွံၣ်ပယီၤသးမ့ၢ်သံၣ်ဘိတၢ်ဟံးန့ၢ်ပဒီးဟဲဆိ လီၤသးလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထုးကွံၣ်ပယီၤသးမ့ၢ်သံၣ်ဘိအဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်တခါ, တၢ်အံၤကမၤစၢၤဝဲဒၣ်ကညီဖူဖီသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ကၤယၢ်ကဒါကကူအ “ကီၢ်” ဒ်အမ့ၢ်လီၤကဝီၤပုၤတ တၢ်ပတၢ်ပြးန့ၢ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤလၢအမူဒီးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တခါအသိးန့ၣ်လီၤ.

“ကီၢ်” ဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါတၢ်ဆိတလဲ

“ဖဲပုၤမိၢ်လုၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်ပၤနီၣ်ကူသ့ၣ်ပုၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလီၤလီၤဆိဆိတတီၤတီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ပနၢ်ပၢ်ထွဲတၢ်ဘျုးသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ...ပုၤခရံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကွံၣ်တၢ် (တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤဒုၣ်ချဲညၢ်ချဲအလီၢ် အကျဲ) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အပီ, ပသံၣ်ခွဲၣ်ကတီၤကူဒုၣ်ဖိညၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးဒီးပုၤအဂၤအသုတဟဲ မၤအိၣ်အီၤတဂ့ၤ, ပပၤဖိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီ, ပဖိအိၣ်သကိးထိးညၢ်ဆိညၢ်, ဟဲစိၣ်သကိးဟုသး, ထံနီ, အံၤသ့ၣ်, မိၢ်ဟဲသ့ၣ်, သိဖိချဲဖိ, ဒီးပဖိအိၣ်သကိးအီၤဖဲန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ဒီသဒါကကူကွံၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”
ထူစ့ဝါ, လၢမ့ၢ်ခိၣ်ထံးခရံၣ်ဖိသဝီဖိဒီးပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပုၤခိၣ်-လၢဖၣ်တြုၤအါရံၤ ၁၀ သီ, ၂၀၁၇ နံၣ်

လၢအပူၤကွံၣ်န့ၣ်, “ကီၢ်” အပုၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်ပုၤမိၢ်လုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒဲးပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ်လၢလုၢ် လၢထူသနူမူတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဒီးဒိကန့ၣ်ထီၣ်ထံစိထံကတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးပုၤကအိၣ်ဒုၣ်ထဲစ့ၤဂၤ လၢအတလူပိၣ်မၤထွဲတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိတလဲကတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ, လီၤဆိဒုၣ်တၢ်ဆူခရံၣ်ဖိအတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိတလဲလၢလုၢ်လၢ တၢ်မၤအကျဲအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်အိၣ်သးအကလုၢ်ကလုၢ်အိၣ်ဝဲအသိး, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါတၢ်ဆိတလဲဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢပုၤမိၢ်လုၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢ တၢ်ဟံးယၢ်ကၤယၢ်ကတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်မၤအလုၢ်အလၢ ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုလၢအဒီးသနူထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤတၢ် ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. “ကီၢ်” အခိၣ်အနၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တီၢ်သ့ၣ်ပၤသးလၢဖူဖီသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထီၣ်ယူထီၣ်ဖိး လိၣ်သးစ့ၤဒိၣ်မး လၢတၢ်ကထီၣ်ထံစိထံဒီးမၤထွဲကလုၢ်လၢလုၢ်လၢထူသနူတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဒီသဒါ ကူထံနီ, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်, သ့ၣ်ပုၤဝၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤလၢ “ကီၢ်” အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိတလဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်သန့က, ကညီခရံၣ်ဖိအါဒုၣ်တၢ်တက့ၢ်ပၤဖိၣ်ပၤကဲဒဲးဝဲဒၣ်လုၢ်လၢထူသနူတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲဒီးတၢ်ဒီသဒါအလီၤအကျဲလၢအအိၣ်ဖဲ “ကီၢ်” အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ထံၣ် “ကီၢ်” ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဘၣ် ထွဲလိၣ်အသးဒီးကညီဖိခဲလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်န့ၢ်သါတခါအသိးအပီ ဟ်ဒိၣ်ပၤကဲဒဲးပုၤမိၢ်လုၢ်လၢအတၢ်တီခိၣ်ရဲၣ်ဖဲ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်လၢတၢ်ဒီသဒါကူထံန့ၣ်ကွံၣ်ခဲ, သ့ၣ်ပုၤဝၣ်ပုၤဒီးတၢ်မူအါကလုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤခရံၣ်ဖိအါဂၤသ့ၣ် ညါနၢ်ပၢ်အဝဲသ့ၣ်မူဒါဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤအသန့ၣ်လၢတၢ်ကွံၣ်ထွဲကဟ့ၢ်ကယၢ်ကကူကစၢ်ယုၤအတၢ်ဘၣ်တ့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤလၢ “ကီၢ်” အါဘျုးအပူၤကအိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးပုၤမိၢ်လုၢ်လၢ, ပုၤခရံၣ်ဖိ, ဒီးပုၤဘူးဒးဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖူဖီသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပၤဖိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီလၢလုၢ်လၢထူသနူမူတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အဝဲသ့ၣ်တဖုစ့ၢ်စ့ၢ်အတၢ် စ့ၢ်တၢ်နၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဖဲတၢ်လဲလုၢ်တၢ်ပၤတၢ်လၢကွံၣ်တၢ်အဆၢကတီၢ်, ပုၤမိၢ်လုၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် ကဒုၣ်လီၤ ဘိးလီၤတၢ် ဒီးမ့ၢ်လၢပုၤခရံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တခါ ကမၤဝဲဒၣ်တၢ်ထုကဖၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတယံတဘူးလိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲလဲၤအလီၢ်ခဲ, အဝဲသ့ၣ်အိၣ်သကိးအီၤသကိးတၢ်တပူၤယီန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ကွးအိၣ်စံၣ်အဆၢကတီၢ်, ပုၤခရံၣ်ဖိတနီၤနီၤ

မာဝဲဒုတ်ထုကဖုအတံရဲဒုတ်ကျဲ
 ဝဲအစံပု န်ပုမိလုပလ်လံတံတံ
 လုထံဘီကီဒီးတံလုခးသးခးအလု
 အလ်အိဝဲအသီးန့လီ.

လါ “ကီ” တနီနီအပုန့၊
 ဟံဒိဒ်အါဒုတ်တံကွဲမုပုခရံဖိ
 သုတဖုန့လီ. တံလုတံပာအ
 ခိ (ပုလုတံအခိ) သုတဖုတ
 အိလါဘာ. ဒီးတံဒုတ်ထု (လု
 လုထုသနုတံသိတံသီတံဘျ) ဒီး
 မုးတံရဲဒုတ်ကျဲသုတဖုလီမံကွံ
 လံန့လီ. ဘာဆဲမုမုလါ “ကီ” န်
 အံသုတဖုတခိ. နုထီသဝီသုတ
 ဖုဒုးမုဒုးဂါထီကွဲဒီးမာဘာလိဖိ
 မံလိကွဲအသး န်ပုတဝါတံပာဆုရဲ
 ကျဲန့ဆဲခိယံတံဖံးတံမာအလု
 အလ်သုတဖုအိဝဲအသီးန့လီ.
 အဒိ, အဝဲသုမာဝဲဒုတ်ခရံဖိတံဘျ
 တံဘါအတံရဲဒုတ်ကျဲဝဲကွံတံအ
 လီအကျဲသုတဖု, ဒီးကတီယီအ
 ဝဲသုဟံးယာယာဒီးဝဲဒုတ်ဒုတ်
 တံထုအလီအကျဲအမုဒုပီလီဖံး
 တံသုတဖုန့လီ.

မုမုလါ “ကီ” အဂတနီနီ
 အပု ဘူးဒီးတံဘျတံဘါကလုဘါ
 အီ, န်ပံးတံအသီးကညီဖိလါအအိ
 လါကစါခံကလိလိသုတဖု ကျဲ
 ကျဲဒုတ်မိလုပလ်လံတံတံနာလါအ
 ဝဲသုတံဘျတံဘါအလုလုပုလါ
 အဘာတံသုညါအီဒ်အမုဘါဖိန့
 လီ. မုမုပုမိလုပလ်လံအ “ကီ” တ
 ဖုတခိ, ထံဖိကီကစါဒ်အတံလီစါ
 လီသုအိအသီး တီခိရိဝဲရဲကျဲ
 ဝဲလုလုထုသနုမုးတံရဲဒုတ်ကျဲတဖု
 န့လီ. န်ပုဘါဖိသုတဖုအလုအ
 လ်အိဝဲအသီး, အဝဲသုအိဒီးမု
 တံခိလါအဟံပု လါအဘာတံက
 ယါကယဲအီဒီးဖိအကလုကလုဒီး
 ဘူးဒီးကစါကျဲအဂါသုတဖုန့လီ.

ဘါဖိတံဘျတံဘါအလီဖိဆံ, ဖာ်လါဒါသဝီ

ပုခရံဖိအတံရဲဒုတ်သဲကတီဒုတ်ဖိညာ်ဖိအလီ (ကွံတံ) အမု, ကီသုဂုာ်

တၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါတၢ်ဆီတလဲသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တၢ်လၢလုၢ်လၢထူသနူ “ကီၢ်” တၢ်ပတၢ်ပြးသနူအဖီခိၣ် ဘၣ်ဆၣ်, လၢတၢ်ဂၤလိာ်ဒုးမုဒုးဂၤထီၣ်က့ၤ “ကီၢ်” တၢ်ပတၢ်ပြးသနူအဂီၢ် ပုၤခရံၣ်ဖိ, ပုၤဘူးဒးဖိ, ဒီးပုၤမိၢ်လုၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် ပၣ်ယုၣ်မၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်န့ၢ်လၢတၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါတဖုစုၣ်စုၣ် ဟံၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤလီၤလၢ တၢ်ဆၢတၢ်ဟံၣ်ကၢ်ဟံၣ် ကျၢၤက့ၤလုၢ်လၢထူသနူတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျဉ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်ဖိးသဲးအသိး ဒ်သိးဒီးကမ္ဗၢၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲ “ကီၢ်” အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါတစံး, ကသ့ဆဲးပၤဆၢရဲၣ်ကျၢၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်ပုၤတတၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤဆူညါ ဒ်ယုၣ်ကတၢ်မၤကျဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤတတၢ်တနီၤနီၤအကျါန့ၣ်, “ကီၢ်” လုၢ်လၢထူသနူတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျဉ် ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိမၤယုၤက့ၤဖိဒ်ဖိသၣ်ဒီးသ့ၣ်ဘီၣ်သးစၢ်လၢကိၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ “ကီၢ်” တၢ်ပတၢ်ပြး

“ပအဲၣ်ဒီးဟံးဃာ်ကၤဃာ်က့ၤပဟံၣ်ပဃီ, ထံန့ၣ်ကွၢ်ခံ, စံာ်လီၢ်ပုၤလီၢ်ဒီးတၢ်ဖဲဒုးဖဲသံၣ်အလီၢ်အကျဲ, ဒီးတၢ်ကိးမံၤဒဲးလီၤ...မိၢ်ပံာ်ဖိဖုသ့ၣ်က့ၤသးပုၤလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်သံၣ်ခွဲၣ်ကတီၢ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် ယံာ်တုၢ်မးလံ, ဒီးပအဲၣ်ဒီးဆဲးသံၣ်ခွဲၣ်ကတီၢ်က့ၤအီၤအဝဲသ့ၣ်မၤတုၢ်လၢပုၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးရဲၣ်သဲကတီၢ်က့ၤ ပန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအကအိၣ်ဒီးဒီးပုၤ ဒီးပဝဲစ့ၢ်ကိးပမူပဝဲကသ့အဂီၢ်, ဒီးတကတီၢ်ဃီတၢ်မူတဝါ လၢအအိၣ်လၢက့ၤပုၤပုၤဒီးထံကျိထံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကမူကဝဲဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အလီၢ်အိၣ်လၢပကဘၣ် ဟံးဃာ်ကၤဃာ်ဒီးရဲၣ်သဲကတီၢ်က့ၤတၢ်ကိးမံၤဒဲးန့ၣ်လီၤ.”

စီၤဝါဘျဉ်မုၢ်ဒီးဖါညၣ် (ပုၤသဝီဖိခံဂၤလၢဘျီခိၣ်သဝီလီၤဃီ) လါနီၣ်ဝုဘၢၣ် ၂၁ သီ, ၂၀၁၆ နံၣ်

လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အိၣ်ဖျိၣ်ဝဲသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်မၤမုၢ်မၤဂၤထီၣ်က့ၤကီၢ်ဒီးဆူမဲာ်ညါတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်ဖိ

ပယီသုးမုာ်သံာ်ဘိတ်ဟံးန့ၣ်ပတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢကညီဟီၣ်ကဝီၤပူၤ လၢအဆဲးမၤအသးသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တြီယာ်ဝဲဒၣ် “ကီၢ်” ပှၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကကွဲးသ့ၣ်သ့ၣ်လၢလၢထူၤသန့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်အသးဘၣ်ဆၣ်, နူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်စးထီၣ်မၤပျါထီၣ်ဒီးကၤယၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ် ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဒီသအက့ၢ်ထံကျိထံကွာ်, သ့ၣ်ပှၤဝဲၣ်ပှၤ, ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်သ့ၣ်တဖၣ်လံၤန့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်, တၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢအယံၤဒီးပယီသုးကလၢသ့ၣ်တဖၣ် အဝဲသ့ၣ်က့ၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၢ်မိၢ်ပံာ်ဖဲသဝီလီၤပး လၢတၢ်ကွၢ်စ့ၣ်ကွၢ်ကယၢ်ဒီးတၢ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤလၢပယီသုးမုာ်သံာ်ဘိတ်ဟံးန့ၣ်ပတၢ်လီၤတၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်ကပတုာ်ကွံာ်အသး ဒ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်က့ၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၢ်အဘျီၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအက့ၢ်အဂီၢ် ဒီးကွဲးသ့ၣ်ဘၣ်က့ၢ်ပှၤတတၢ်အလၢလၢထူၤသန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအသီတဘျီကဒီးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢဆံၣ်ဖျိန့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မၤတၢ်အသးဘၣ်ဆၣ်, ကညီနူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးလီၤသးကျၢမုဆူ လၢကအိၣ်ဆိးသံၣ်ပှၤဖဲအတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ, ဒီးစံၣ်ညီၣ်ဆၢတၢ်လီၤအသးလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်က့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အန့ၣ်သဝီ ဒီးကွဲးသ့ၣ်က့ၢ်လၢလၢထူၤသန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်စီတၢ်ဆ့ၣ်တၢ်စၢယၢ်လီၤသးတခါလၢ “ကီၢ်” အထံဖိကီၢ်ဖိဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢန့ၣ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤ “ကီၢ်” ပှၤတတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤက့ၢ်ဖိးသဲးစး “ကီၢ်” အကမံးတံာ် ဒီးမၤလီၤတၢ်က့ၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအကအ့ၣ်ကီၤက့ၢ် ယုာ်ကၢ “ကီၢ်” တၢ်ပတၢ်ပြးဒ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ဒီးမုာ်ကျိဝဲၣ်ကွာ်တၢ်ဆီတလဲကတီၢ်အိၣ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ. နူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သကိးပှၤတတၢ်သ့ၣ်ပှၤဒီးကွံာ်တၢ် (တၢ်ကတဲာ်ကတီၤက့ၢ်ဒုၣ်ချဲညၣ်ချဲအလီၢ်အကျဲ) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “ကီၢ်” အါဘၣ်စးထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲာ်ဖိးခိၣ်ကျိၢ်ဘၢဒီတခါအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ ဒီးပှၤတတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်ထံၣ်စီသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဖိးမံလိာ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မုအိၣ်ဂဲၤအကျိၢ်အကျဲ ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုလၢထံနိဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “ကီၢ်” သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ထီၣ်မၤနီၣ်မၤယါက့ၢ်အီၤခီဖျိတၢ်ဆိးကါဝဲဒၣ်ချးစိးဖိကဟၣ်ပီးလီၤဒ်အမ့ၢ် (GPS) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်သုးလုၤလီၤခါၣ်သးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ကမံးတံာ်လၢအမ့ၢ် ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိးသဲးစးတၢ်မၤအကျိၢ်အကျဲ လၢတၢ်ကဆဲးလီၤမံၤမၤနီၣ်မၤယါက့ၢ် “ကီၢ်” ဒ်အမ့ၢ်မိၢ်လုာ်လၢပှၤတတၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တခါအသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤတတၢ်လၢအမၤနီၣ်မၤယါက့ၢ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲအဆၢသလီ (အထံဆၢကီၢ်ဆၢ), တၢ်စိတၢ်ပီၢ်, ဆဲးလၢတၢ်မၤလုာ်လၢ, တၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ်, တၢ်မၤအိၣ် (မ့) တၢ်သ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, ဒီးမိၢ်လုာ်လၢတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထု (လုာ်လၢ

တၢ်မၤမူမၤဂဲၤထီၣ်က့ၢ်ကီၢ်, တၢ်ထီၣ်ဒီးမၤနီၣ်မၤယါက့ၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအလီၢ်လၢကီၢ်သ့ၣ်ဂ့ၢ်

ထူသန့်တော်သိပ်တော်သီ) သွန်တဖန် ပတံထိပ်လတ်ကဒီးန့ ခွန်အဲဒ်ယုန် “ကီ” လံာ်အုန်ကီသုဝဲဒ်န့လီ။ “ကီ” အါ ဘုန်ဆုထိပ်တုာ်လံာ်ပတံထိပ်လတ်ကဒီးန့ဘုန်လံာ်အုန်ကီအဂီ၊ ဒီးတံထိပ်စိအိန်ပာ်စုာ်ကီးလက်သုလုလီခါ ဘုန်သးဟိန်ခိန်ကပံာ်ကမံးတံာ် ကဟုန်လီ “ကီ” လံာ်အုန်ကီအဆိကတံာ်တဘုန်လအဆိအချ န့လီ။

ဒီးလခံကတံာ်, “ကီ” အလုာ်လုာ်ထူသန့်သွန်တဖန် ဒုးအိန်ထိပ်ခိန်တဖန်တံာ်ပတံာ်ပြးခိန်ယူန့ဆာ်လယိန် လိာ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုန်ကရုာ်ပု, ဒ်အမုာ်ပုထူလံာ်ဖိအတံာ်ရဲဒ်သဲကတီန့ဆာ်စုလီဆိတံာ်မတခါအသိး ဝဲမုာ်တြီာ်ကီရုန်လ တံာ်သုန်ထိန်ကုတံာ်မုာ်တံာ်ခုန်အမုာ်အတီ, တံာ်ဒီသအကုဟိန်ခိန်ကပံာ်, တံာ်စိကဖိထိန်ကုကညီဖိအလုာ်လုာ်ထူသန့်ဒီး တံာ်ဆဲးတံာ်လ, ဒီးတံာ်တီခိန်ရဲဒ်ဝဲရဲဒ်ကျဲဒုးအိန်ထိပ်ပုတတံာ်ဂုထိပ်ပသီထိန်ကျဲယုထာအသီ လတ်ခိန်ဆာ်ကဒါကုယုန် ကာတအိန်တံာ်ထုးထိန်န့ဆာ်တံာ်အိန်ယူတံာ်မသွန်တဖန်န့လီ။ ယိန်လိာ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုန်ကရုာ်တံာ်ဘျာ်မုာ်ပုဟုန်ဂံာ်ဟုန်ဘါ ဝဲဒ် “ကီ” တဘုန်စုာ်စုာ်လကဒုးအိန်ထိန်ကုအဝဲသွန်မိာ်လုပာ်လုာ်တံာ်ဘျာ်သဲစးသွန်တဖန်န့လီ။ ဒီဖျိတံာ်မုာ်တံာ်ခုန် ကရုာ်စုလီဆိတံာ်မအယိ, တံာ်လီထိန်မနီနီမယါကု “ကီ” အထံဆာ်ကီဆာ်သွန်တဖန်မအသးချ မးန့လီ။ ဒ်ပစံး တံာ်အသိးဝဲ (၂၀၁၆) နံာ်အတီပုန့ “ကီ” လယိန်လိာ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုန်ကရုာ်အပုဘုန်တံာ်လီထိန်မနီနီမယါအီအိန် ဝဲဒ်ထဲ (၂၉) ဘုန် ဘုန်ဆာ် ဝဲ (၂၀၂၀) နံာ်အတီပုန့ တံာ်လီထိန်မနီနီမယါကုကီန့တံာ်လံ (၂၂၆) ဘုန်န့လီ။ တံာ်လီထိန်မနီနီမယါကု “ကီ” အတံာ်ရဲဒ်တံာ်ကျဲသွန်တဖန်ဆဲးမအသးဒီးန့လီ။

“ကီ” ဒီးကီပယီတံာ်မုာ်တံာ်ခုန်အတံာ်လဲကျဲ

ကညီမိာ်လုပာ်လုာ် “ကီ” တံာ်ပတံာ်ပြးသန့လကီပယီအပုအံာ် အိန်လတ်ဘုန်သကံာ်လိာ်သးလအရုဒိန်ကတီ ပုန့လီ။ တံာ်ဒုးတံာ်ယူဒီးတံာ်ယုာ်မုာ်ဖိးမတုာ်အသးလအဆဲးဖိန်နံာ်တဖန် ဒုးအိန်ထိန်တံာ်ဟးဂုာ်ဟးဂီဒီးတံာ်လီမုာ်လီ မာ်ဒိန်ဒိန်မုာ်မုာ်န့လီ။ တကီခါတံာ်ပတုာ်တံာ်ခးမုာ်အိန်ဒ်လဲာ်ဘုန်ဆာ်, ပယီသုးတံာ်ဟးန့ဆုန်တံာ်လီတံာ်ကျဲလတ် ကတုထိန်အသုးကလသုန်တဖန် ဆဲးမအသးဒီးလကညီပုထူလံာ်ဖိအ “ကီ” တံာ်လီတံာ်ကျဲသွန်တဖန်အပုန့လီ။ ဝဲတံာ်ပတုာ်တံာ်ခးအဆာ်ကတီ, ခွန်အဲဒ်ယုန်တံာ်ပတံာ်ပြးခိန်န့သွန်တဖန် ဟူးဂဲမဘုန်တံာ်ဘျာ် ချီချီလဟိန်ကဝီ တံာ်ပတံာ်ပြးကျဲကျီ (ဟိန်ကဝီလအအိန်ကျဲကျီယုာ်အသးလအခွန်အဲဒ်ယုန်ပဒိန်ဒီးပယီပဒိန်တံာ်ပတံာ်ပြးကုာ်ဂီခံမံ လာ်) သွန်တဖန်အပုဘုန်ဆာ်, ပယီပဒိန်တံာ် ဆဲးမလဲာ်ထိန်အဝဲသွန်တံာ်ပတံာ်ဆုလအခွန်အဲဒ်ယုန်တံာ်ပတံာ်ပြးဟိန်က ဝီပုကွာ်ကွာ်န့လီ။

ဝဲတံာ်ပတုာ်တံာ်ခးဒီးထံရုာ်ကီသဲးတံာ်တံာ်ပိန်ကျဲလိာ်သးအဆာ်ကတီ, အလီအိန်လတ်ကဘုန်ဒုးအိန်ထိန် ကတီဘုန်စာတံာ်ရဲဒ်တံာ်ကျဲ (interim arrangements) လတ်ဒီသအကုဒုဖိသဝီဖိသွန်တဖန်အဟိန်ခိန်ကပံာ် လအအိန်ဝဲ ခွန်အဲဒ်ယုန်တံာ်ပတံာ်ပြးဟိန်ကဝီပုသွန်တဖန်န့လီ။ ဘုန်ဆာ်မုာ်လပယီပဒိန်တကပတခီ မတံာ်တံာ် ဝဲဒ်ခွန်အဲဒ်ယုန်တံာ်ဆဲးလီမံမနီနီမယါကုဟိန်ခိန်ကပံာ်တံာ်ဖဲးတံာ်မ ဝဲဟိန်ကဝီတံာ်ပတံာ်ပြးကျဲကျီသွန်တဖန်အပု, ဒီးစံးဝဲဒ်လ “ထဲဒ်ပဒိန်တဖန်အိန်ဒီးဟိန်ခိန်ကပံာ်တံာ်မကျဲသန့ (ဖိလံစံာ်) ဒီးတံာ်မအကျဲအကပိသွန်တဖန်န့ လီ။” တကတီပယီ, ပယီပဒိန်ဟိန်ခိန်ကလိတံာ်ဘျာ်သဲစးစုာ်ကီး ကဲထိန်တံာ်မပျံမဖုးတခါလတ်ကမလီမာ်ကွံာ်မိာ်လု ပာ်လုာ်ဟိန်ခိန်ကပံာ်ဒ်အမုာ် “ကီ” လအအိန်ဝဲပယီပဒိန်တံာ်ပတံာ်ပြးဟိန်ကဝီပုသွန်တဖန်န့လီ။ တံာ်အုန်ကီလတ် န့ဟဟိန်ခိန်ကပံာ်ခွဲးယာ်တအိန်အမဲာ်ညါ, တံာ်ဘျာ်လီကျိန်စုတံာ်တံာ်ကျဲလအအဲဟဲန့လီအါအါဂီဂီ ဒ်အမုာ်ဂံာ်ခိန်ထံးတံာ် သုန်ထိန်ဘျီထိန်တံာ်ဂုထိန်ပသီထိန်, စဲးဖိကဟုန်ပတံာ်ထုးထိန်တံာ်အိန်ယူ, ဒီးလီခါသးတံာ်ရီဖျိပဆုတံာ်သန့လ တံာ်ရဲဒ်သဲကတီန့ဆာ်တံာ်တံာ်ကျဲလအတကွီလဲာ် လအမအသးသကုပကီပယီပုအံာ် ဒုးအိန်ထိန်တံာ်လီဘုန်ယိန် အါထိန်လအဒုဖိသဝီဖိသွန်တဖန်အဂီန့လီ။

၂ Jolliffe, Kim. 2016. *Ceasefires, Governance and Development: The Karen National Union in Times of Change*. San Francisco: The Asia Foundation. http://bit.ly/Jolliffe_2016
၃ South, Ashley, Tim Schroeder, Kim Jolliffe, Mi Kun Chan Non, Sa Shine, Susanne Kempel, Axel Schroeder, and Naw Wah Shee Mu. 2018. “Between Ceasefires and Federalism: Exploring Interim Arrangements in the Myanmar Peace Process.” Yangon: Covenant Consulting. http://bit.ly/MiARP_report
၄ Weng, Lawi. 2016. “State Govt Blocks KNU Land Policy Workshop.” *The Irrawaddy*, July 18, 2016. http://bit.ly/Weng_KNU
၅ <https://frontiermyanmar.net/en/why-a-land-law-change-is-sparking-fears-of-mass-evictions>

ကော်ပယီပဒ်ဗွဲအိုင်ဒီးတော်မုတ်တော်ခုဉ်နီၣ်နီၣ်လၢတၢ်သညးသပျၢအပူၤတခီ, ကဘၣ်ဟံၣ်ကဲၣ်ဒၣ်မိၢ်လုၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်ပတၢ်ပြးအကွၢ်အဂီၢ်အမ့ၢ် “ကီၢ်” စံးတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးပယီၤသုးမုၢ်သံၣ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ထုးကွံာ်အဝဲသ့ၣ်သုးကလၢလၢကညီပုၤထူလံၤဖိအဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤကျဲသန့ (ဖိလံစံၣ်) အပူၤ, တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တအိၣ်နီတပတီၢ် (နီတမံ) လၢတၢ်မၤကဆၣ်လီၤကွံာ်တၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးအတၢ်ဒ်ဘၣ်သလၣ်လၢအအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ပယီၤသုးမုၢ်သံၣ်ဘိတၢ်ဟံးန့ၢ်ပဒီးဆိလီၤအသးလၢကညီပုၤထူလံၤဖိအဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအပူၤဒီးတၢ်ပဆၢရဲၣ်ကျဲန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤသးကွၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်နီတမံဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထုးကွံာ်ပယီၤသုးကလၢဒီးတၢ်ဟံၣ်ကဲၣ်က့ၢ်ခုဉ်ယုၣ်တၢ်ပတၢ်ဆၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ကွၢ်ဂီၤဖဲကတီၢ်ဘၣ်စၢအံၤ ကမ့ၢ်တၢ်လၢအစိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၢ်တၢ်မုတ်တၢ်ခုဉ်ဒီးတၢ်မၤယုၤမဖိးက့ၢ်တၢ် ခိဖျိတၢ်ဘျၣ်လီၤကွံာ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဒ်အမ့ၢ် စုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘၣ်လၢအမၤတၢ်အသးဖဲအပူၤကွံာ်အနံၣ် (၇၀) ဘျၣ်အတီၢ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအံၤမုၢ်လံာ်ဟံၣ်ဖျါဖုၣ်ကီၢ် ခံဘၣ်တဘျၣ် လၢတၢ်ကွဲးဖျိၣ်က့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးကီၢ် (တၢ်ကွဲးအခိၣ်ထံးတဘျၣ်န့ၣ်န့ၣ်ယုၤကွၢ်အိၣ်ဖဲအံၤသ့) ဖဲတၢ်လီၤမၤတၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါလၢပုၤတၢ်အကျါလၢ (master’s thesis) တီၤဒိၣ်တုၣ်အဒိၣ်ကရံၣ်အတၢ်ကွဲးအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢအမ့ၢ် With the Salween Peace Park, We Can Survive as a Nation: Karen Environmental Relations and the Politics of an Indigenous Conservation Initiative (York University, 2018). အဲၣ်ဖြူဖီလ် ဆဲးကျိးမၤသကိးတၢ်ဒီးဒီးကညီတၢၤ, ဒီးခဲအံၤအဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤထူလံၤဖိအပူၤတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် ဒီးတၢ်ကဟုၤကယၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤဂ့ၢ်ဝီသ့ၣ်တဖၣ် လၢကီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢအိၣ်လၢ (the Social Sciences and Humanities Research Council of Canada) န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်ဖဲကျိးအဂီၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢလၢ နးမံးတံၣ်တၢ်ကရၢကရီၤန့ၣ်လီၤ.